

Verleid door arbeidsmarkt of te hoog gemikt

Ruim vijfduizend aso-geplomeerden studeerden vorig jaar niet voort, ondanks lage kans op werk

Een stijgend aantal jongeren verlaat de schoolbanken met enkel een aso-diploma op zak. Bijzonder, aangezien die opleidingen nauwelijks aansluiten op de arbeidsmarkt. Hoe komt dat dan?

Van ANN VAN DEN BROEK

Met 5.107 waren ze in 2017, de jongeren die een jaar nadat ze de middelbare school hadden verlaten met een aso-diploma op zak niet meer aan het studeren waren. 13,2 procent van hen was op dat moment nog werkzoekend. Een hoog cijfer, dat een stuk boven het gemiddelde ligt. Van de ruim 77.000 jongeren die in 2016 de schoolbanken verlieten, zochten er vorig jaar nog 10,5 procent een job. Dat is goed nieuws, want het is het laagste niveau in zes jaar tijd.

Dat zo veel schoolverlaters met enkel een aso-diploma ondanks die aantrekkelijke arbeidsmarkt niet snel aan werk geraakten, verbaast niet: aso-diploma's zijn zoals bekend niet de beste overgang naar de arbeidsmarkt. Waarom houden dan toch zo veel jongeren het voor bekeken nadat ze economie-moderne talen, humane wetenschappen of zelfs wetenschappen-wiskunde hebben gestudeerd?

Het fenomeen verontrust de VDAB, die het rapport over de schoolverlaters jaarlijks opstelt, zeer. Vooral dat zo veel jongeren uit wetenschappelijke richtingen niet voortstuderen, is op lange termijn problematisch: de arbeidsmarkt heeft nood aan hoogopgeleide technische profielen.

Niet bewust

Een van de redenen voor de grote uitval is ironisch genoeg dat de arbeidsmarkt het momenteel zo goed doet. "Dat zien we altijd", zegt VDAB-woordvoerder Shaireen Aftab. "Zijn er veel vacatures, dan brengt dat jongeren in verleiding. Ze zien dat bedrijven hun toekomstige werknemers rechtstreeks op de schoolbanken komen rekruteren, zeker voor de technische beroepen. Dat werkt wellicht aanstekelijk."

Een andere hypothese is dat heel wat van die schoolverlaters ondoordachte studiekeuzes hebben gemaakt. Een deel is mogelijk gedemotiveerd geraakt in het middelbaar, doordat ze een richting volgden die hun niet boeide. Zeker is dat heel wat jongeren zich verkijken op het hoger onderwijs: van de groep van ruim vijfduizend schoolverlaters uit het aso heeft drie vierde wel hogere studies geprobeerd, maar vroegtijdig afgebroken.

"Het is denkbaar dat een leerling uit een sterke richting als wetenschappen-wiskunde het idee heeft alles aan te zullen kunnen, wat vervolgens niet zo blijkt te zijn", zegt Ilse Laurijssen (VUB). Zij onderzoekt specifiek de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt en wijst erop dat de cijfers licht vervormd zijn doordat een aantal jongeren in Wallonië of het buitenland gaat studeren. Daardoor verdwijnen ze uit de Vlaamse databanken.

Hart en verstand

Maar zelfs dan nog is er een probleem, zegt Laurijssen. En dat is veel groter dan het schoolverlatersrapport van VDAB doet uitschijnen met 13,2 procent van de aso-gediplomeerden die nog werk zoeken. "Want het is niet zo dat al die anderen wél aan het werk zijn", benadrukt zij. "Er is ook een grote groep niet-werkenden die geen werk zoekt." Dat bleek uit een studie die Laurijssen zelf enkele jaren geleden uitvoerde. Een jaar na hun afstuderen werkt amper 50 procent van de aso'ers die de schoolbanken verlaten.

"De situatie is dus nog dramatischer dan het schoolverlatersrapport van VDAB al doet uitschijnen", zegt Laurijssen. "Na de ongekwaliificeerde schoolverlaters zijn de jongeren die uit het aso en kso komen de meest problematische groep. Dat blijft ook vijf jaar later nog het geval."

Een lichtpuntje: degenen die wel aan de slag kunnen, doen het meteen redelijk goed. Zelfs met enkel een aso-diploma op zak verdienen die jongeren een meer dan behoorlijk loon. Bovendien bleek uit het onderzoek van Laurijssen dat zij later vaak nog beslissen om zich bij te scholen.

Toch raadt VDAB jongeren aan om goed na te denken over hun studiekeuzes, zegt Aftab. "De focus heeft te lang gelegen op studeren wat je graag doet. Dit rapport toont aan dat je niet alleen moet kiezen met je hart, maar ook met je verstand. Met een diploma in een wetenschappelijke of zorgrichting geraak je het snelst aan werk. Wil je toch graag pakweg filosofie of kunstwetenschappen studeren: doe gerust, maar wees je dan wel bewust van je latere kansen op de arbeidsmarkt."

Ook minister van Onderwijs Hilde Crevits (CD&V) wijst op het belang van de juiste studiekeuze. De digitale, niet-bindende oriëntatieproef Columbus moet middelbare scholieren daarbij helpen, net zoals de niet-bindende toelatingsproeven die zullen worden uitgebreid in het hoger onderwijs.
